

SPEKTAKLIŠKAS PREKYBINIS FUTBOLAS

maištaujantis žaidėjas

Pirmas leidimas 2004 liepa.

Iš prancūzų kalbos vertė Julius, 2014 rugsėjis.

Zanzara athée (zanzara@squat.net).

Vasaris 2015.

Ne copyright. Kopijuok, mėgaukis!

<https://infokiosques.net/zanzara>

Spektakliškas prekybinis futbolas

Situacionistai sakydavo, kad žiūrovai ne randa tai, ko trokšta, bet trokšta to, ką randa. Rodos, laikas tik patvirtina šios minties tikslumą...

Prieš keletą savaitių, būdamas Lilėj, atsitiktinai užtikau nemokamą dienraštį Metro. Sakau “atsitiktinai”, bet išties, tai nebuvo visiškai atsitiktinumas. Tuo metu buvau stotyje, kur galų gale yra daug sunkiau šio dienraščio nerasti nei jį rasti. Jis mėtosi visur. Gyvuojantis iš reklamų, šis laikraštis tėra beprasmiškas ir savo apsimestiniu neutralumu klaidinantis leidinys. Tai – tipiškas dienraštis žiūrovams ir žiūrovėms, atsiduriantis po ranka būtent tuo metu, kai nebūna nieko geresnio, ką veikti...

Taip tikriausiai nutiko ir man, kai užtikau šį, 91-ąjį numerį (2004-ųjų liepos 11d.). Beveik iš karto pastebėjau didžiulę paskutiniame puslapyje buvusią SFR mobiliųjų telefonų – “oficialiojo Prancūzijos futbolo rinktinės partnerio” – reklamą. “Sekite les Bleus* Portugalijoje” (tai – Euro 2004, Europos futbolo čempionatas, jei kartais praleidote pro ausis.

* « Les Bleus » – Mėlynieji.

Tačiau tai mane gerokai nustebintų...). Trumpai tariant, nebūdamas Portugalijoje ir neturėdamas priėjimo nei prie radijo, nei prie televizijos, galiu būti tikras – su SFR sporto rubrika “apie visas varžybas, jų rezultatus bei reitingų aktualijas sužinočiau realiu laiku, minutė po minutės tiesiogiai iš Portugalijos” ir t.t.

Esminis reklamos šūkis – “Jus apsėdo futbolas, sekite juo”. Ši mobiliųjų telefonų kompanijos reklama remiasi principu, kad mobilieji telefonai yra mūsų obsesija – nepamainomas kasdienio gyvenimo įrankis, objektas, pareikalaujantis (beveik) nuolatinio mūsų dėmesio. Tai šitaip akivaizdu, jog SFR nebereikia apie tai ir užsiminti.

Ši reklama nėra susijusi su SFR paslaugų kokybe; čia kalbama apie futbolo aistras, tikriausiai laikomas įgimtomis kiekvienam/ai.

Futbolas yra tiek paplitęs masinėj žiniasklaidoj (televizijoje, radijuje, spaudoje, internete ir t.t.) bei kasdieniuose pokalbiuose – “matei varžybas?” ir pan. – kad, atrodo, nebeįmanoma teigti, jog futbolas galėtų būti sąmoningai “pasirinkta” aistra.

Aistra futbolui (kaip ir aistra pinigams, rūkymui ar seksui) yra socialiai sukonstruota, iš esmės, mūsų malonumų sąskaita.

Jeigu esame apsėsti futbolo, taip nėra dėl to, jog manome, kad futbolas galėtų mus emancipuoti ar pagerinti mūsų socialinių santykių kokybę, kuriuose mes tobulėjame. Mes esame apsėsti futbolo vardan paties apsėdimo: pasyviai, kompulsyviai, vartotojiškai. Įsitraukiame net neįsisąmonindami krūvos vertybių, tokių kaip varžymasis (kapitalistinių vertybių integravimas), identifikavimasis su tauta ar miestu (nacionalistinių vertybių integravimas), išskirtinis vyriškumas (maskulinistinių vertybių integravimas), tapatinimasis su dievinamomis futbolo žvaigždėmis (hierarchijos ir lyderio kulto integravimas), ir t.t.

Futbolas galėtų neišsiskirti iš kitų žaidimų, tačiau jau daugelį metų jis generuoja tiek daug pinigų, kad tampa labai sunku jį patirti pilnavertiškai.

XX-ame a. futbolas tapo socialine neganda.

Šūkis “Jus apsėdo futbolas, sekite juo” taip pat reiškia – “jūsų mobilusis SFR jus apsėdo, sekite juo”. Šis kompulsyvus mąstymas siūlo “klausyti savo apsėdimo (nekeliant klausimų)”, ir mus grąžina prie ypač publikuotų [šūkių]: “Įgyvendinkite savo aistras”, “Just do it”, “Būkite savimi” ir kt., kurie skatina vartoti iškreipdami post-68-ųjų šūkius, kaip “Gyventi be mirusio laiko, mėgautis nekliudomai”...

Nuo šiol troškimas yra įkalintas prekėje. Niekur nekalbama apie mūsų pačių – individualų ar kolektyvinį – troškimų įgyvendinimą. Viskas nusiperkama.

Tuo tarpu beveik visi suvokia, kad šie vartojimui pritaikyti pseudo troškimai teveikia kaip nuskausminantieji, padedantys lengviau pakelti šūdiną gyvenimą (kurį praleidžiame dirbdami ir darydami tai, ko nori darbdavys). Tikime, kad ši situacija yra mums patiems patogi, tačiau meluojame sau...

Nebenoriu būti savo ar kitų gyvenimo stebėtojas. Nebenoriu būti stebėtojas. Noriu gyventi pilnavertiškai. Noriu galvoti, klausyti ir vadovautis norais, kurti ir dalintis idėjomis ir troškimais bei juos įgyvendinti.

Kaip pasakytų Fabienas Barthezas, Prancūzijos rinktinės vartininkas: “Nepriklausomai nuo priešininko, mes koncentruojamės ties savo žaidimu”. Tačiau čia aš kalbu ne apie futbolą. Galų gale, šitaip gali būti žaidžiamas ir revoliucijos žaidimas.

Futbolą reikėtų matyti kaip kolektyvinį užsiėmimą, kuriame priešiškus yra draugiškas. Futbolas privalo būti žaidimas, praktika, o ne spektaklis. Žaisti kartu, komandoje, dėl malonumo, apeinant šlovės idėją, amžiaus, lyties ir kitus skirtumus. Verčiau bėgioti su draugais aikštelėje nei spoksoti į televizorių ar stoviniuoti tribūnoje. Štai įdomi futbolo idėja, ar ne?

2004-ųjų vasara, *maištaujantis žaidėjas*

** Fabienas Barthezas, Koimbra, Portugalija, 2014
birželio 21d., AFP.

ZANZARA ATHEE